

བཀའ་སྩལ་ནས། བཙུག་ལྷན་འདས་ཅང་མི་གསུང་བར་གྱུར་ན་བྱམས་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་
 བཀའ་སྩལ་བའི་མདོ་དཔེ་དོན་ནི་ཅི། ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ནི་གང་། ཚོས་ནི་གང་། སངས་
 རྒྱས་ནི་གང་། ཇི་ལྟར་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་མཐོང་ན་ཚོས་མཐོང་། ཇི་ལྟར་ཚོས་མཐོང་ན་
 སངས་རྒྱས་མཐོང་། དེ་སྐད་ཅེས་སྒྲིས་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དབའ་སེམས་དབའ་ཚེན་པོ་བྱམས་
 པས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ཤ་ར་དུ་ཉིའི་བྱ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲིས་སོ། །བཅུན་པ་ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་བཙུག་
 ལྷན་འདས་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་དགོས་པ་དག་སྤོང་དག་སྤུས་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་
 བ་མཐོང་བ་དེས་ཚོས་མཐོང་ངོ་། །སྤུས་ཚོས་མཐོང་བ་དེས་སངས་རྒྱས་མཐོང་ངོ་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་
 ལ་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་ཞེ་ན། ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།
 འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་ལ། འདི་སྐྱེས་པའི་སྤྱིར་འདི་སྐྱེ་བ་སྟེ། གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་རྒྱས་འདུ་
 བྱེད་རྣམས། འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱས་རྣམ་པར་ཤེས་པ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུ་རྒྱས་མིང་དང་
 གཟུགས། མིང་དང་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱས་སྐྱེ་མཆེད་དུག །སྐྱེ་མཆེད་དུག་གི་རྒྱུ་རྒྱས་རེག་པ། རེག་
 པའི་རྒྱུ་རྒྱས་ཚོར་པ། ཚོར་བའི་རྒྱུ་རྒྱས་སྲིད་པ། སྲིད་པའི་རྒྱུ་རྒྱས་ལེན་པ། ལེན་པའི་རྒྱུ་རྒྱས་
 སྲིད་པ། སྲིད་པའི་རྒྱུ་རྒྱས་སྐྱེ་བ། སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་རྒྱས་གཤེགས་པ། ལྷ་དཔེ་དང་། སྐྱེ་སྤྲུལ་འདོན་པ་
 དང་། སྤྲུལ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཇུག་པ་རྣམས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟར་སྤྲུལ་བསྐྱེད་ཀྱི་
 སྤང་པོ་ཚེན་པོ་འབའ་ཞིག་པོ་འདི་འབྱུང་བར་འབྱུང་ངོ་། །

Feuille d'exercice et traduction française¹

༄༅། །རྒྱ་གར་རྣམ་དུ། ལྷ་རྩ་ཤུ་ལི་རྣམས་ཀྱི་མ་མ་རྩ་ལྟ་བུ་གྱི། བོད་རྣམ་དུ། འཕགས་པ་སྣ་

ལུའི་ལྗང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ།

Shâlistamba-mahâyâna-sûtra, «Sôutra du Riz en herbe», sôutra du Grand Véhicule

སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །འདི་རྣམ་བཤག་གིས་ཐོས་

པའི་དུས་གཅིག་ན། བཙམ་ལྡན་འདས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་བྱ་ཚོད་ལྷང་པོའི་རི་ལ་དགེ་སློང་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་

ལྡ་བཅུའི་དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རབ་ཏུ་

མང་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཏེ།

Hommage à tous les bouddhas et les bodhisattvas !

Ainsi ai-je entendu : en ce temps-là, le Bienheureux séjournait au Pic des Vautours de Râjagriha en compagnie de la grande assemblée des moines, au nombre de mille deux cent cinquante, et d'une foule très considérable de bodhisattvas grands êtres.

དེའི་ཆེ་ན་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པའི་བཤོད་

པར་བྱ་བའི་ས་ཕྱོགས་གལ་བ་དེར་སོང་སྟེ་ཕྱིན་ནས་པན་ཚུན་ཡང་དག་པར་དགའ་བར་བྱ་བའི་

གཏམ་རྣམས་པ་མང་པོ་བྱས་ནས་འདུས་ཏེ་གཉིས་ཀ་རྩོལ་བ་ལ་འཁོད་དོ། །

Or donc, le vénérable Shâriputra se dirigea vers un lieu habituellement fréquenté par Maitreya, le bodhisattva grand être, et l'y trouva. Ils échangèrent quantité de paroles fort réjouissantes, puis s'assirent tous deux sur une grosse pierre plate.

དེ་ནས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཤུ་རིའི་བྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་འདི་

རྣམ་ཅེས་སྟེན་སོ། །

Alors le vénérable Shâriputra adressa ces paroles au grand être, au bodhisattva Maitreya :

བྱམས་པ་དེར་འདིར་བཙམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྣ་ལུའི་ལྗང་བ་ལ་གཟིགས་ནས་དགེ་སློང་རྣམས་ལ་

མདོ་འདི་གསུངས་སོ། །དགེ་སློང་དག་སྟུས་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་མཐོང་བ་དེས་ཚོས་མཐོང་

དོ། །

¹ Texte français de Philippe Cornu, dans : « Le Sôutra du Diamant et autres sôutras de la Voie médiane [Philippe Cornu, Patrick Carré] », éditions Fayard.

« Maitreya, aujourd’hui le Bienheureux, après avoir contemplé une pousse de riz, a enseigné aux moines ce sôutra : "Ô moines, quiconque voit la production interdépendante voit le Dharma.

སྐྱུ་སྐྱུ་ཚོས་མཐོང་བ་དེས་སངས་རྒྱས་མཐོང་ངོ་ཞེས་དེ་སྐད་བཀའ་སྩལ་ནས། བཙམ་ལྡན་འདས་ཅང་
མི་གསུང་བར་གྱུར་ན་བྱམས་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བཀའ་སྩལ་པའི་མདོ་དེའི་དོན་ནི་ཅི།
Quiconque voit le Dharma voit le Bouddha.” Après quoi le Bienheureux est resté silencieux. Quel est donc, Maitreya, le sens de ce discours du Bienheureux ?

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ནི་གང་། ཚོས་ནི་གང་། སངས་རྒྱས་ནི་གང་། ཇི་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་
བར་འབྱུང་བ་མཐོང་ན་ཚོས་མཐོང་། ཇི་ལྟར་ཚོས་མཐོང་ན་སངས་རྒྱས་མཐོང་།
Qu’est-ce que la production interdépendante ? Qu’est-ce que le Dharma ? Qu’est-ce que le Bouddha? En quoi voir la production interdépendante est-ce voir le Dharma ? En quoi voir le Dharma est-ce voir le Bouddha? »

དེ་སྐད་ཅེས་སྒྲུབ་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་
ལ་ར་དུ་ཉིའི་བྱ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲུབ་སོ། །
Telles furent ses paroles et le grand être, le bodhisattva Maitreya répondit ainsi au vénérable Shâriputra :

བཙུན་པ་ལྷ་རིའི་བྱ་ལ་འདི་ལ་བཙམ་ལྡན་འདས་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས་དགོ་སྤོང་དག་
སྐྱུ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་མཐོང་བ་དེས་ཚོས་མཐོང་ངོ་། །སྐྱུ་སྐྱུ་ཚོས་མཐོང་བ་དེས་སངས་
རྒྱས་མཐོང་ངོ་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་ཞེ་ན།
« Vénérable Shâriputra, si l’on considère ces paroles que le Bienheureux – le maître omniscient du Dharma – adressa aux moines : “Ô moines, quiconque voit la production interdépendante voit le Dharma. Quiconque voit le Dharma voit le Bouddha”, que signifie donc la production interdépendante ?

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་ལ། འདི་སྐྱེས་པའི་
སྐྱེར་འདི་སྐྱེ་བ་སྟེ།
L’expression “production interdépendante རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ” veut dire : “Ceci étant, cela se produit; de la production de ceci naît cela.”

གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་གྱིས་འདུ་བྱེད་ནམས། འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་གྱིས་ནམ་པར་ཤེས་པ། །ནམ་པར་
ཤེས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་མིང་དང་གཟུགས། མིང་དང་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་གྱིས་སྐྱེ་མཆེད་དུག །སྐྱེ་མཆེད་

ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ལྱིས་རྟོག་པ། རྟོག་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་ཚོར་བ། ཚོར་བའི་རྒྱུ་ལྱིས་སྲིད་པ། སྲིད་པའི་རྒྱུ་
 ལྱིས་ལེན་པ། ལེན་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་སྲིད་པ། སྲིད་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་སྐྱེ་བ། སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ལྱིས་ཀ་ལོ་དང་།
 ལྷ་དན་དང་། སྐྱེ་སྲུགས་འདོན་བ་དང་། སྲུག་བསྐྱེད་བ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཇུག་པ་རྣམས་
 འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟར་སྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤང་ལོ་ཚེན་ལོ་འབའ་ཞིག་ལོ་འདི་འབྱུང་བར་འབྱུང་རོ། །

En d'autres termes, l'ignorance མ་རྟོག་པ་ conditionne les formations karmiques ; les
 formations karmiques འདུ་བྱེད་ conditionnent la conscience ; la conscience རྣམ་པར་ཤེས་པ་
 conditionne le nom et la forme ; le nom et la forme མིང་དང་གཟུགས་ conditionnent les
 sources des sens ; les sources des sens སྐྱེ་མཚེད་ལྷན་ conditionnent le contact ; le contact རྟོག་པ་
 conditionne la sensation ; la sensation ཚོར་བ་ conditionne la soif.